

ایده توقف مازوت سوزی و قطع برق چقدر مؤثر است؟
مازوت چه سهمی از سبد انرژی کشور دارد و چقدر در آلودگی مؤثر است؟

مازوت بازی

ادامه از صفحه ۱

افت ۱۵ درصدی مخازن گازوئیل نیروگاهها در دولت چهاردهم

اما مسئله کمبود گازوئیل از جایی ناشی می شود که با آغاز وزارت نفت جدید، سطح ذخایر گازوئیل نیروگاهها به جای افزایش، کاهش یافت. طبق تصویر ۳، از شهریور امسال تاکنون، میزان پرشدگی مخازن گازوئیل نیروگاهها از ۵۰ درصد به ۳۵ درصد افت کرد. طبق تصویر ۴ نیز این مخازن تا قبل از تغییر تیم وزارت نفت، در حال پر شدن بود و در سه ماه گذشته به ناگهان در حال تخلیه است. به عنوان مثال در مردادماه، به صورت خالص روزانه ۱۱۷ میلیون لیتر گازوئیل در نیروگاهها ذخیره می شد اما در آبان ماه این رقم به منفی ۲۱ میلیون لیتر رسیده که بیانگر تخلیه روزانه ۲۱ میلیون لیتر گازوئیل است. تخلیه مخازن گازوئیل نیروگاهها در سه ماه گذشته در حالی رقم خورده که طبق تصویر ۵، در پنج ماهه نخست امسال نسبت به سال قبل، وزارت نفت دولت سیزدهم حتی گازوئیل بیشتری نیز به نیروگاهها ارسال کرده و میزان تحویل گازوئیل ۲۴ درصد افزایش داشته است.

۶ عاملی که مزید بر علت خاموشی های پاییزی شد

پس تا اینجا مشخص شد که دلیل اصلی خاموشی های پاییزی، عدم مصرف مازوت در نیروگاهها نیست، بلکه دولت چهاردهم قصد دارد به بهانه عدم مصرف مازوت و اقدام نمایشی در سه نیروگاه، بر عملکرد ضعیف وزارت نفت و خالی شدن ذخایر گازوئیل نیروگاهها در سه ماهه گذشته سرپوش بگذارد.

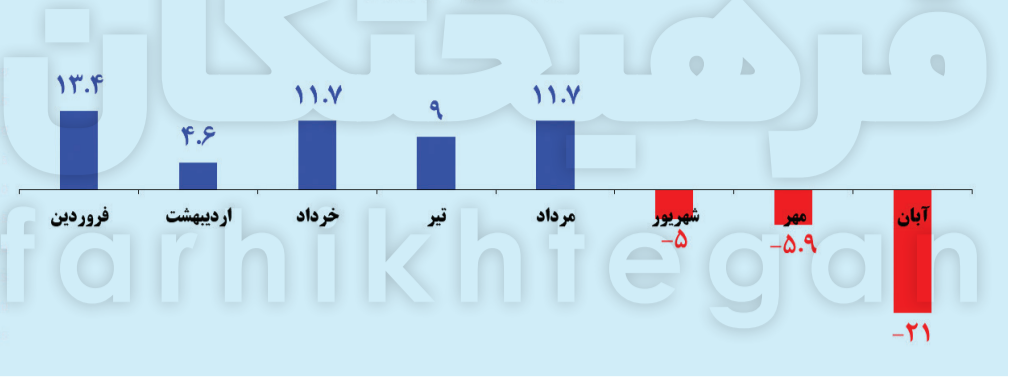
اما فارغ از عملکرد وزارت نفت، مشکل خاموشی های پاییزی دیر یا زود اتفاق می افتاد، به خصوص اینکه تأمین گازوئیل نیروگاهها، تحت تاثیر ناترازی در ۴ حامل انرژی نیز قرار دارد. به بیان دیگر، وزارت نفت هر چند می توانست با عملکرد بهتر، پدیده خاموشی ها را به تأخیر بیندازد اما ریشه اصلی مشکل را باید فراتر از بحث دولت ها جست و جو کرد. به نظر می رسد علاوه بر عملکرد وزارت نفت، مجموعاً ۶ عامل دیگر نیز مزید بر علت خاموشی ها شده اند که عبارت است از:

۱- تعمیق ناترازی برق: طبق گزارش مرکز پژوهش های مجلس (تصویر ۶)، با افزایش مصرف برق در تابستان امسال، میزان ناترازی از ۱۱۸۹ به ۱۷۲ هزار مگاوات رسیده است. ایران در تابستان امسال، گرمای بی سابقه ای را تجربه کرد و افزایش تقاضای برق، منجر به مصرف ۲ میلیارد لیتر سوخت مایع بیشتر نسبت به سال ۱۴۰۲ شد. همین موضوع در کاهش ذخایر گازوئیل نیروگاهها مؤثر بوده است.

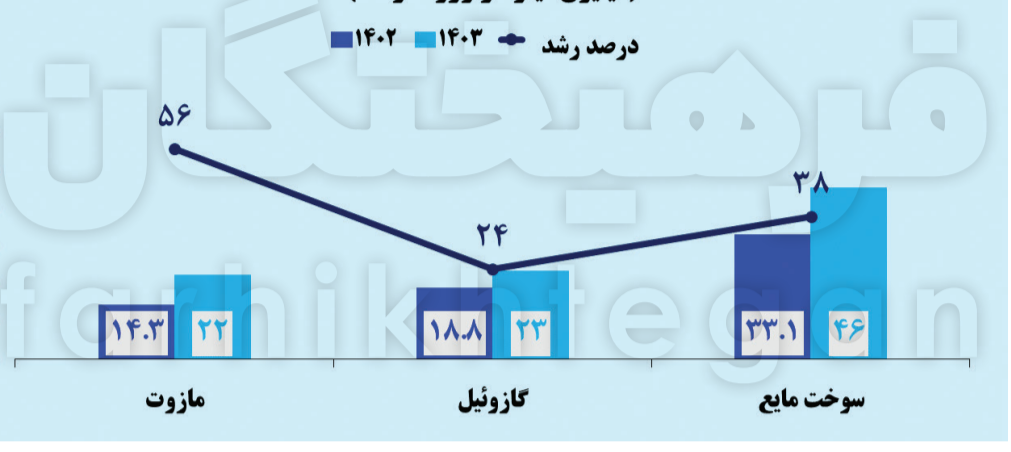
۲- تعمیق ناترازی بنزین: طبق آمار شرکت ملی پخش (تصویر ۷)، مصرف بنزین در ۶ ماهه امسال به ۱۲۴ میلیون لیتر در روز جهش یافته و نسبت به دوره مشابه سال گذشته ۷۴ درصد بیشتر شده است. افزایش مصرف بنزین به خصوص در تابستان امسال، باعث شد تعداد بیشتری از ناوگان نفتکش جاده پیمان در اختیار انتقال بنزین قرار گیرد و در نتیجه همه ظرفیت های انتقال سوخت مایع به نیروگاهها فعال نشود.

۳- تعمیق ناترازی گاز: یکی دیگر از دلایل خاموشی ها، به مصرف بالای سوخت مایع در نیروگاهها برمی گردد که این موضوع خودش معلول کمبود گاز است.

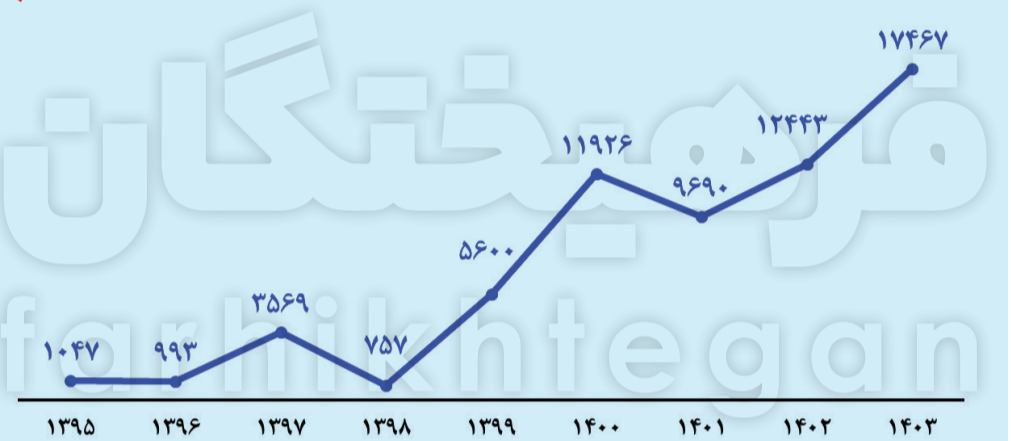
متوسط روزانه پر شدن و تخلیه مخازن گازوئیل نیروگاهها (میلیون لیتر در روز)

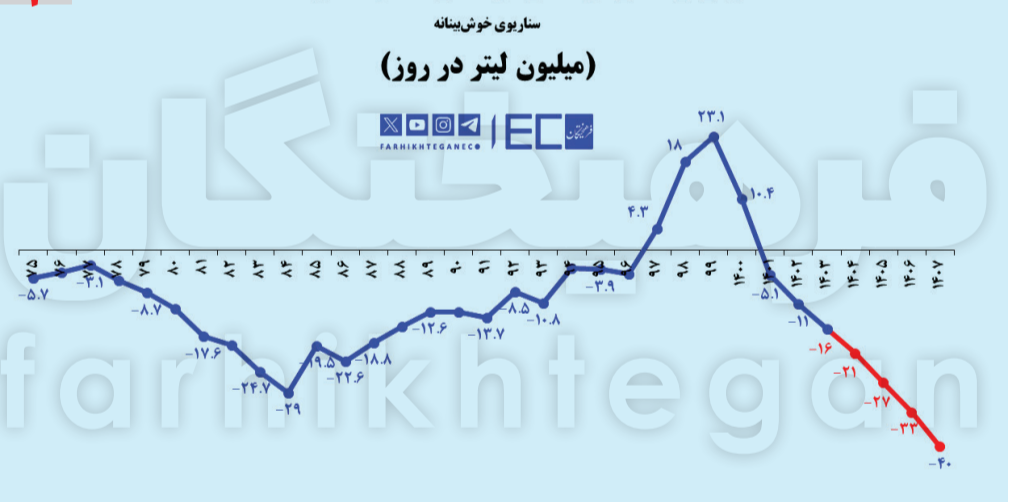
وضعیت گازوئیل تحویلی به نیروگاهها تا ابتدای شهریور (میلیون لیتر در روز، درصد)

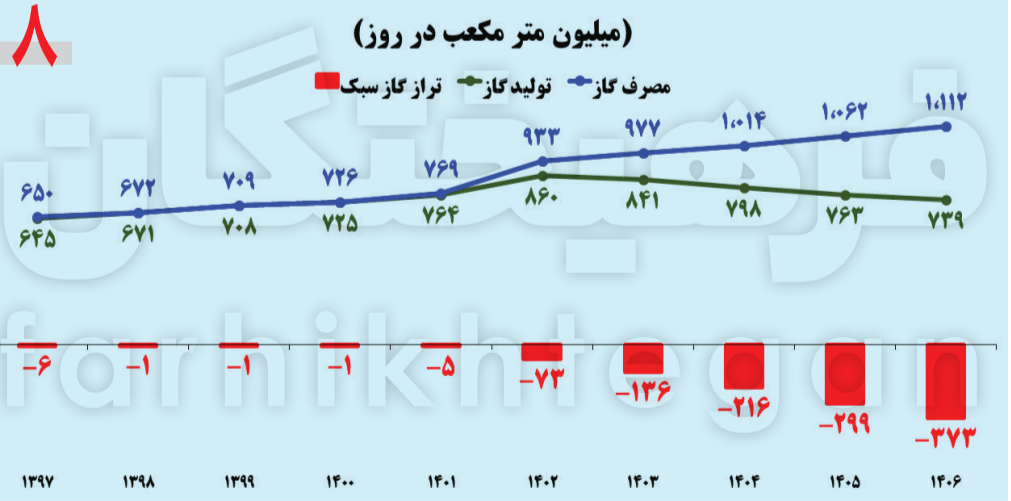
میزان ناترازی برق در تابستان (مگاوات)

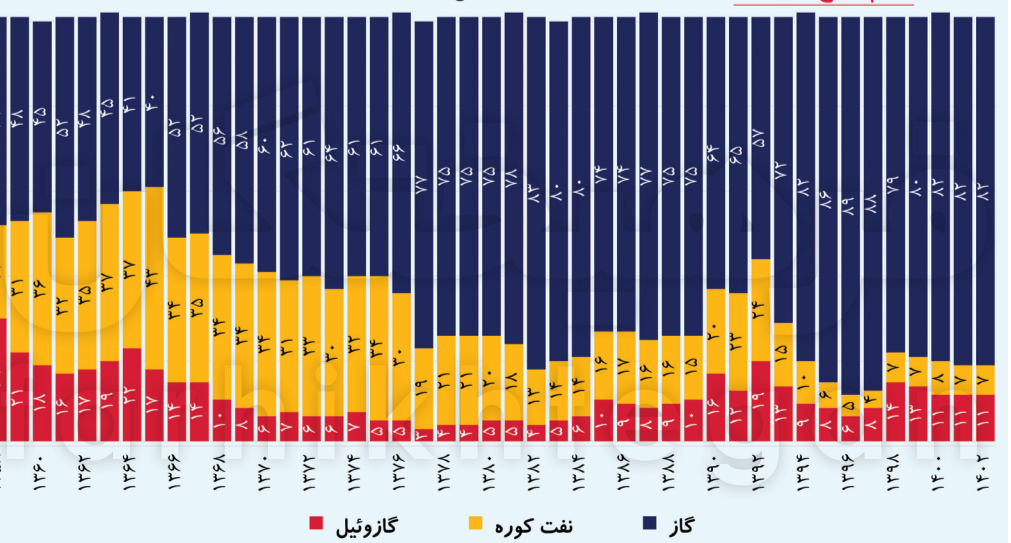
ناترازی بنزین ایران در سال های مختلف (میلیون لیتر در روز)

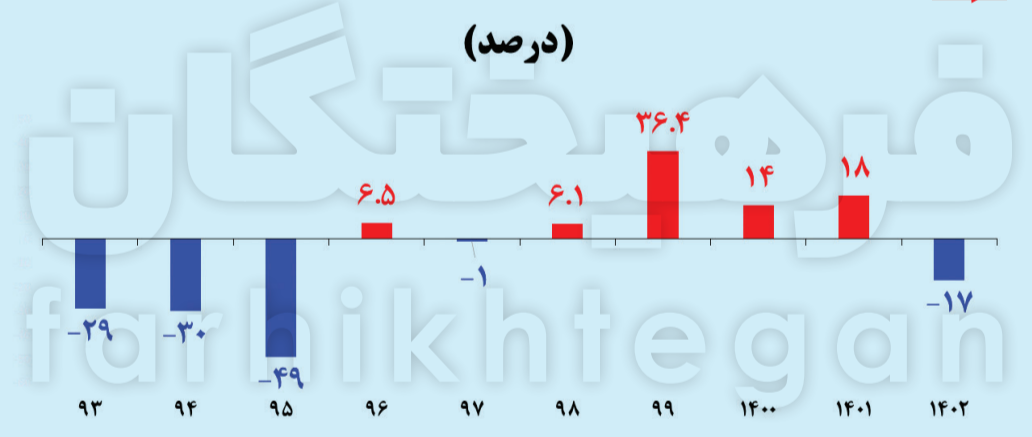
«برآورد» از تولید، مصرف و تراز گاز طبیعی تا ۱۴۰۶ (میلیون متر مکعب در روز)

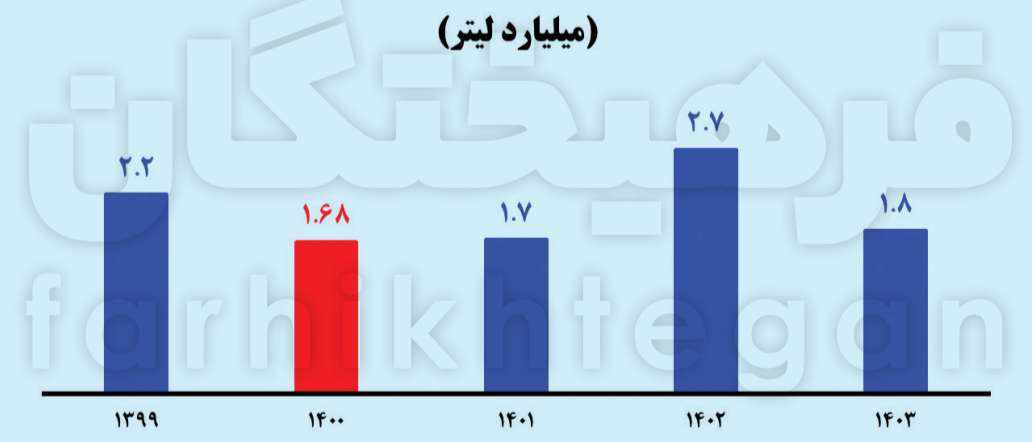
سهم انواع سوخت در تولید نیروگاه های حرارتی کشور از سال ۱۳۵۸ تا ۱۴۰۲ (درصد)

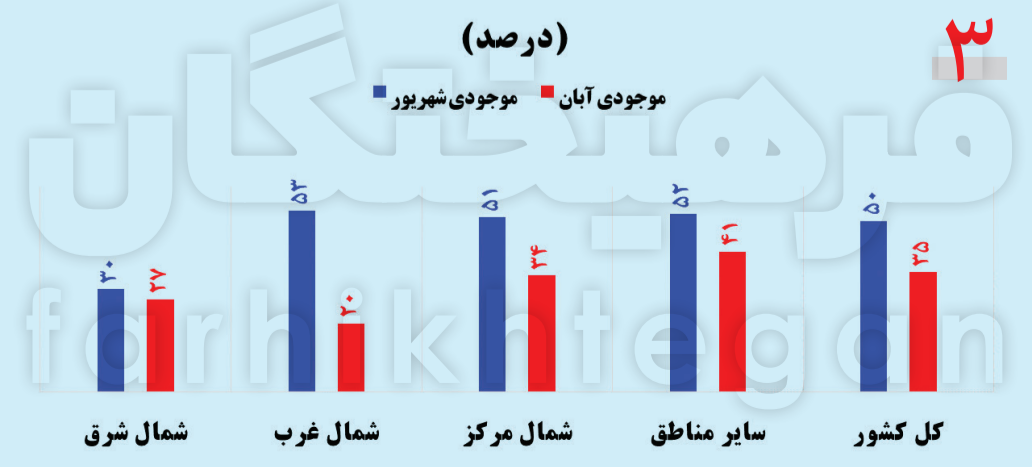
تغییرات مصرف نفت کوره در نیروگاهها (درصد)

ذخایر گازوئیل نیروگاهها در شهریور هر سال (میلیارد لیتر)

وضعیت گازوئیل نیروگاهها در شهریور و آبان ۱۴۰۳ (درصد)

طبق برآوردها (تصویر ۸)، از سال جاری یا حداکثر سال ۱۴۰۴، ناترازی گاز از وضعیت فصلی به کل سال تعمیم خواهد یافت. بررسی خبرنگار فرهنگستان نشان می دهد در سال جاری روزانه ۱۳ میلیون متر مکعب گاز کمتری به نیروگاهها ارسال شده که دلیل آن، انجام تعمیرات اساسی در پالایشگاه های پارس جنوبی است.

۴- سرمایه بی سابقه در اسفند ۱۴۰۲: اگر به یاد داشته باشید در اسفند سال گذشته و در شرایطی که همه تصور می کردند کشور از سرما عبور کرده، به ناگهان موجی از سرما ایران را فراگرفت. بخش بزرگی از ذخیره سازی سوخت مایع در نیروگاهها در ماه اسفند انجام می شود که در این زمان، هم مصرف گاز و هم مصرف برق پایین است و هم به دلیل پایین بودن مصرف بنزین، ناوگان بیشتری برای انتقال و تحویل گازوئیل و مازوت به نیروگاهها در اختیار شرکت ملی پخش است.

۵- سرمایه زودرس در سال جاری: از طرفی در سال جاری نیز، ایران یک ماه زودتر از مابقی سالها به استقبال توده های هوای سرد رفته است. البته سرمایه فعلی چندان قابل ملاحظه نیست اما به عنوان عامل پنجم و کم اهمیت تر می توان به آن اشاره کرد.

۶- تعمیق ناترازی گازوئیل: طبق اسناد افشا شده از وزارت نفت، ایران هم اکنون واردکننده گازوئیل شده و دولت در سال گذشته یک میلیارد دلار، صرف واردات این سوخت کرده است. تشدید ناترازی گازوئیل نیز می تواند یکی از عوامل کمبود ذخایر گازوئیل نیروگاهها باشد؛ البته به عنوان عامل ششم و کم اهمیت ترین عامل.

ایجاد سازمان بهینه سازی مهم ترین اولویت دولت پزشکیان

اعداد و ارقام نشان می دهد دلیل اصلی خاموشی های پاییزی به تشدید ناترازی انرژی در ۴ حامل اصلی گاز، برق، گازوئیل و بنزین برمی گردد و با ادامه روند فعلی، لجستیک موجود در ایران توانایی پاسخ به مصرف فزاینده انرژی را نخواهد داشت. البته در کنار این عوامل، وزارت نفت دولت چهاردهم نیز می توانست با عملکرد بهتر در سال جاری، مانع از وقوع قطعی برق در بخش خانگی شود. اما نکته جالب اینکه دولت چهاردهم به جای آغاز اصلاحات اساسی در حوزه انرژی و به طور مثال تأسیس سازمان بهینه سازی انرژی برای اجرای پروژه ها و کنترل مصرف، تلاش می کند قطعی برق را با عنوان «خاموشی منظم» و «حفظ سلامت مردم» به اذهان عمومی معرفی کرده و برای خود دستاورد سازی کند. طبق آمار ترانزاکشن انرژی، شدت انرژی در ایران حتی بر مبنای برابری قدرت خرید، حدود ۲۱ برابر میانگین جهانی است و نسبت به میانگین خاورمیانه نیز ۵۸ درصد بالاتر است. به بیان دیگر، برای رسیدن به استاندارد خاورمیانه هم اکنون در ایران ظرفیت صرفه جویی ۳۷ درصد از مصرف فعلی انرژی وجود دارد. در این راستا یکی از اصلی ترین اولویت های دولت چهاردهم، احیای پروژه های بهینه سازی مصرف است که مسعود پزشکیان رئیس جمهور بارها در سخنرانی های خود به موضوع ناترازی انرژی اشاره کرده و از بدنه کارشناسی درخواست ارائه راهکار داشته است.